

Sygn. akt **XXVI GCo 215/20**

Dnia 10 listopada 2020 r.

POSTANOWIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVI Wydział Gospodarczy

w składzie:

Przewodniczący – **sędzia Bartosz Jakub Janicki**

po rozpoznaniu 10 listopada 2020 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy

z wniosku (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

z udziałem (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o udzielenie zabezpieczenia

w przedmiocie wniosku uprawnionego o udzielenie zabezpieczenia roszczenia niepieniężnego

postanawia

oddalić wniosek.

sędzia Bartosz Jakub Janicki

Sygn. akt XXVI GCo 215/20

UZASADNIENIE

Postanowienia z 10 listopada 2020 r.

Uprawniony (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. wnioskiem z 19 października 2020 r. wniósł o udzielenie zabezpieczenia jego roszczenia niepieniężnego przeciwko obowiązanemu (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. (przez omyłkę w nagłówku wniosku określonej przez wnioskodawcę jako (...) sp. z o.o.) o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego pomiędzy stronami kreującego po stronie obowiązanej wierzytelność o zapłatę kary umownej zabezpieczonej gwarancją ubezpieczeniową nr (...)z 11 lipca 2018 r. ustanowioną przez (...) S.A. z siedzibą w W. (dalej: (...) S.A.) na rzecz obowiązanego oraz o ustalenie nieistnienia prawa obowiązanej spółki kreującego po stronie obowiązanego roszczenia o zapłatę kary umownej zabezpieczonej ww. gwarancją poprzez zakazanie obowiązanej realizacji uprawnienie do przyjęcia środków pieniężnych z tytułu gwarancji ustanowionej przez (...) S.A. na zlecenie uprawnionej.

W uzasadnieniu swojego wniosku uprawniony wskazał, że łączy go z obowiązanym Umowa z 7 maja 2018 r. o zaprojektowanie oraz wykonane dostaw i robót budowlanych infrastruktury telekomunikacyjnej – (...) Pismami z 6 września i 4 listopada 2019 r. (...) sp. z o.o. złożyła (...) sp. z o.o. oświadczenie o odstąpieniu od Umowy w części, w której jej realizacja nie została zakończona. W ocenie uprawnionego powyższe oświadczenie o częściowym odstąpieniu od umowy było bezpodstawne, ponieważ opóźnienia w realizacji Umowy powstało bez winy (...) sp. z o.o. Obowiązany wezwał uprawnionego do zapłaty kary umownej za odstąpienie od Umowy z przyczyn leżących po stronie (...) sp. z o.o. Roszczenie o zapłatę kary umownej zostało zabezpieczone gwarancją bankową wystawioną przez (...) S.A. na zlecenie (...) sp. z o.o., której beneficjentem jest (...) sp. z o.o. W ocenie wnioskodawcy, skorzystania z gwarancji

bankowej byłoby nadużyciem prawa, ponieważ obowiązanemu nie przysługuje roszczenie o zapłatę kary umownej z tytułu odstąpienia od Umowy.

Uzasadniając interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia uprawniony wskazał, że brak zabezpieczenia umożliwi obowiązanemu skorzystanie z gwarancji bankowej, co narazi obowiązanego na szkodę.

Sąd zważył, co następuje.

Wniosek jako bezpodstawny podlegał oddaleniu.

Stosownie do art. 730 § 1 i art. 730¹ k.p.c. strona może żądać udzielenia zabezpieczenia w każdej sprawie cywilnej, podlegającej rozpoznaniu przez sąd, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Z mocy art. 730¹ § 2 k.p.c. interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Przedmiotem sprawy nie jest roszczenie pieniężne, zatem do jego zabezpieczenia ma zastosowanie art. 755 k.p.c., który nakazuje sądowi udzielić zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. Wreszcie przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd powinien kierować się ogólną dyrektywą postępowania zabezpieczającego wyrażoną w art. 730¹ § 3 k.p.c.: powinien uwzględnić interesy stron w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę. Decydując o sposobie zabezpieczenia, sąd jest związany żądaniem wniosku (art. 738 k.p.c.).

Z treści wyżej cytowanych przepisów wynika, że warunkiem udzielenia zabezpieczenia roszczenia jest konieczność jednoczesnego spełnienia określonych w nim przesłanek, to jest uprawdopodobnienie roszczenia oraz wykazanie interesu prawnego. Uprawdopodobnienie jest słabszą formą od udowodnienia, bo sąd nie wymaga na tym etapie postępowania, niepodważalnych dowodów istnienia roszczenia. Jednak uprawdopodobnienie oznacza uzasadnienie zgłoszonych twierdzeń o istnieniu roszczenia, dające przekonanie o jego prawdopodobieństwie. Roszczenie jest zaś uprawdopodobnione, jeżeli prima facie istnieje znaczna szansa jego istnienia. Wymóg uprawdopodobnienia roszczenia wiąże się z koniecznością uprawdopodobnienia faktów, z których jest ono wywodzone. Należy przy tym zaznaczyć, iż uprawdopodobnienie nie przesądza udowodnienia mogącego być podstawą do pozytywnego rozstrzygnięcia co do meritum sprawy. Istotą postępowania zabezpieczającego jest bowiem to, że sąd dokonuje jedynie pobieżnej (wstępnej) analizy dostarczonego przez wnioskodawcę materiału dowodowego (postanowienie SA we Wrocławiu z dnia 7 maja 2012 r. I ACz 782/12).

W przedmiotowej sprawie należy zwrócić uwagę, że zarówno roszczenie, jak i sposób zabezpieczenia wskazany we wniosku odnosi się nie tylko do strony uprawnionej do otrzymania gwarantowanej sumy (jako zakazanie korzystania z gwarancji przez (...) sp. z o.o.), ale pośrednio dotyczy także podmiotu zobowiązanego do jej wypłacenia ((...) S.A.). Sformułowane roszczenie odnosi się wprost do stosunku gwarancji, której uprawniony nie jest stroną, przy czym podnoszone we wniosku na uzasadnienie tych roszczeń zarzuty oczywistego nadużycia przez beneficjenta praw przysługujących jemu na podstawie tego stosunku prawnego przysługują gwarantowi, a nie wnioskodawcy będącego zleceniodawcą gwarancji.

Wobec zaś faktu, że wnioskowany sposób zabezpieczenia odnosi się do stosunku gwarancji, zasadną jest konstatacja, że powinno być ono skierowane wobec wszystkich stron tego stosunku. Warunek ten nie został spełniony przez uprawnionego, który wskazał jedynie jednego obowiązanego – beneficjenta gwarancji. Co więcej, wskazany we wniosku sposób zabezpieczenia prowadzi do uregulowania na czas postępowania stosunków nie między uprawnionym i obowiązanym, a pomiędzy obowiązanym i gwarantem. Powyższe poddaje pod wątpliwość zarówno uprawdopodobnienie roszczenia, wystąpienie interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, a także dopuszczalność wnioskowanego sposobu zabezpieczenia.

Powyższe rozumowanie potwierdza wyrok Sądu Najwyższego z 10 lutego 2010 r. (V CSK 233/09), w którym orzeczono, że w razie zapłaty przez gwaranta na rzecz gwarantariusza sumy gwarancyjnej, mimo braku uzasadnienia materialno-prawnego w stosunku podstawowym, rozliczenie korzyści majątkowej następuje pomiędzy stronami tego stosunku. Stąd argumenty uprawnionej spółki dotyczące bezpodstawności odstąpienia przez obowiązane od umowy oraz naliczenia z tego tytułu kary umownej pozostają bez znaczenia dla stosunku wynikającego z gwarancji bankowej. W przypadku bezpodstawnego wypłacenia przez (...) S.A. gwarancji na rzecz (...) sp. z o.o., to gwarantowi będzie przysługiwało ewentualne roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia.

Zgodnie z art. 81 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe (Dz.U. 2018 r., poz. 2187 t.j.), gwarancją bankową jest jednostronne zobowiązanie banku – gwaranta, że po spełnieniu przez podmiot uprawniony (beneficjenta gwarancji) określonych warunków zapłaty, które mogą być stwierdzone określonymi w tym zapewnieniu dokumentami, jakie beneficjent załączy do sporządzonego we wskazanej formie żądania zapłaty, bank ten wykona świadczenie pieniężne na rzecz beneficjenta gwarancji – bezpośrednio albo za pośrednictwem innego banku. Udzielenie i potwierdzenie gwarancji bankowej następuje na piśmie pod rygorem nieważności, a na udzielenie gwarancji bankowej składają się dwa stosunki prawne. Jeden stosunek powstaje w wyniku otrzymania przez bank zlecenie od określonego podmiotu. Istotą drugiej umowy jest jednostronne zobowiązanie banku (gwaranta), że po spełnieniu przez podmiot uprawniony (beneficjenta gwarancji) określonych warunków zapłaty, bank ten (gwarant) wykona świadczenie pieniężne na rzecz beneficjenta gwarancji.

Należy przy tym zauważyć, że wnioskodawca w ogóle nie przedstawił kopii lub oryginału udzielonej przez (...) S.A. gwarancji bankowej. Jak wynika jednak z § 21 ust. 3 przedstawiona przez uprawnionego gwarancja „winna być bezwarunkowa, nieodwołalna, i płatna na każde żądanie”. Oznacza to, że gwarancji tej nadano cechy zobowiązania abstrakcyjnego, stąd żadna ze stron przedmiotowych umów gwarancji nie może podnosić zarzutów nieważności *causae*, bądź jej odpadnięcia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2014 r., IV CSK 683/13, niepubl.). Konsekwencją braku cechy akcesoryjności zobowiązania gwaranta jest to, że gwarant nie może wobec gwarantariusza podnosić zarzutów z innego stosunku prawnego, w szczególności zarzutów ani z umowy zlecenia gwarancji bankowej, ani też zarzutów ze stosunku podstawowego, w tym zarzutów, które przysługują dłużnikowi ze stosunku podstawowego wobec beneficjenta gwarancji – wierzyciela ze stosunku podstawowego. Podkreślić należy również szczególnie ważny cel udzielenia gwarancji bankowej, której istotą jest pewność beneficjenta gwarancji, że jego roszczenie wobec drugiej strony umowy zostanie zaspokojone przez gwaranta bez oczekiwania na wynik procesu z drugą stroną umowy.

Z tego też powodu nie sposób zgodzić się z argumentem wnioskodawcy, jakoby wypłacenie gwarancji bankowej stanowiło nadużycie prawa w rozumieniu art. 5 k.c. Gwarancja daje bowiem obowiązanej prawo do dysponowania sumą gwarancji do czasu rozstrzygnięcia sporu stron, bo taka jest jego istota i brak jest podstaw do pozbawienia obowiązanej tego prawa. Dlatego udzielenie uprawnionej zabezpieczenia poprzez zakazanie obowiązanej podejmowania jakichkolwiek czynności, zmierzających do zaspokojenia, realizacji lub skorzystania z gwarancji, a bankowi wypłaty, byłoby sprzeczne z istotą gwarancji. Nie można bowiem wykorzystać instytucji udzielenia zabezpieczenia do pozbawienia beneficjenta gwarancji prawa do zaspokojenia swojego roszczenia w terminie określonym w gwarancji.

Należy również podkreślić, że wnioskodawca nie uprawdopodobnił w ocenie Sądu, aby jego roszczenie o ustalenie stosunku prawnego pomiędzy stronami kreującego po stronie obowiązanej wierzytelność o zapłatę kary umownej było zasadne. Wnioskodawca uprawdopodobnił treść łączącej go z obowiązującym Umowy. Z pism wymienianych przez strony dołączonych do wniosku (k. 66-149) nie wynika jednak w ocenie Sądu, aby oświadczenie o odstąpieniu przez (...) sp. z o.o. były bezskuteczne lub nieważne. Możliwość odstąpienia od części umowy wynika z § 26 Umowy, który określa zasady rozliczeń na okoliczność odstąpienia od umowy. Skoro strony przewidziały konieczność dokonania rozliczenia wykonanych przez (...) sp. z o.o. prac w przypadku odstąpienia od Umowy, oznacza to, że strony dopuszczały możliwość odstąpienia od umowy w trakcie jej wykonywania. Na prawidłowość powyższego wniosku wskazuje również treść § 25 ust. 1, który przewiduje możliwość odstąpienia od Umowy przez obowiązane, jeżeli stwierdzi on zwłokę „z rozpoczęciem lub wykończeniem Przedmiotu Umowy”. W ocenie Sądu powyższe świadczy o

umownym prawie odstąpienia od Umowy wiążącej strony już w trakcie jej wykonywania. Podkreślić również trzeba, że poza korespondencją kierowaną do obowiązanego, uprawniony nie uprawdopodobnił, że nie opóźnienie w wykonaniu Umowy było przez niego niezawinione.

W związku z powyższym wniosek o udzielenie zabezpieczenia podlegał oddaleniu ze względu na nieuprawdopodobnienie roszczenia, tj. nieuprawdopodobnienie, że odstąpienie od Umowy przez obowiązanego oraz naliczenie kary umownej było bezpodstawne. Co więcej, wnioskodawca nie wykazał interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia, ponieważ zrealizowanie przez obowiązanego gwarancji bankowej nie uniemożliwi mu wytoczenia powództwa o ustalenie nieistnienia obowiązku zapłaty kary umownej. Ponadto, wnioskowany przez uprawnionego sposób zabezpieczenia jest niedopuszczalny, ponieważ nie dotyczy praw i obowiązków stron niniejszego postępowania, a dodatkowo sprzeciwia się z naturą gwarancji bankowej udzielonej przez (...) S.A. na rzecz obowiązanego.

Dlatego też Sąd – na podstawie art. 730¹§ 1 i 2 k.p.c. – orzekł jak w sentencji.

sędzia Bartosz Jakub Janicki

ZARZĄDZENIE

(...)

sędzia Bartosz Jakub Janicki